

Мемлекеттік статистика туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 7 мамырдағы N 98 Заңы. Күші жойылды - Қазақстан Республикасының 2010 жылғы 19 наурыздағы № 257-IV Заңымен

Ескерту. Күші жойылды - ҚР 2010.03.19 № 257-IV Заңымен.

МАЗМҰНЫ

Ескерту. Заңның бүкіл мәтіні бойынша "статистикалық жұмыстардың жоспары", "статистикалық жұмыстар жоспарын", "статистикалық жұмыстар жоспарында", "статистикалық жұмыстар жоспарына", "статистикалық жұмыстар жоспарларына" деген сөздердегі "статистикалық" деген сөз бас әріппен жазылды, "орталық атқарушы", "өзге де орталық атқарушы" деген сөздер "мемлекеттік" деген сөзбен, "заңды және жеке" деген сөздер "жеке және заңды" деген сөздермен ауыстырылды - ҚР 2002.01.15 N 280 Заңымен.

Ескерту. Заңның бүкіл мәтіні бойынша "Статистикалық жұмыстардың жоспары", "Статистикалық жұмыстар жоспарын", "Статистикалық жұмыстар жоспарында", "Статистикалық жұмыстар жоспарына" деген сөздердегі "Статистикалық" деген сөз кіші әріппен жазылды - ҚР 2004.21.12 N 14 Заңымен.

Осы Заң статистика қызметі саласындағы құқықтық қатынастарды реттейді, уәкілетті органның және статистика қызметін жүргізуші мемлекеттік органдардың өкілеттігі мен міндеттерін айқындайды.

1 тарау. Жалпы ережелер

1-бап. Осы Заңның қолданылу аясы

Осы Заңның күші жеке тұлғаларға, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңды тұлғаларына, өз қызметін Қазақстан Республикасының аумағында жүзеге асыратын заңды тұлғалардың-резидент еместердің филиалдары мен өкілдіктеріне (бұдан әрі - заңды тұлғалар) қолданылады.

Осы Заң Қазақстан Республикасының экономикалық, әлеуметтік, демографиялық және экологиялық (бұдан әрі - әлеуметтік-экономикалық) салаларында болып жатқан құбылыстар мен процестер туралы статистикалық деректер жинаудың, өңдеудің және таратудың негізгі принциптерін айқындайды.

Ескерту. 1-бап жаңа редакцияда - ҚР 2002.01.15 N 280 Заңымен.

2-бап. Осы Заңда пайдаланылатын негізгі ұғымдар

Осы Заңда мынадай негізгі ұғымдар пайдаланылады:
ведомстволық статистикалық байқаулар - Қазақстан Республикасының мемлекеттік органдары жүргізетін байқаулар;
мемлекеттік статистика - мемлекеттік статистика органдары қалыптастыратын бірыңғай статистикалық ақпарат жүйесі;
мемлекеттік статистикалық есептілік - жалпымемлекеттік және ведомстволық статистикалық байқаулар, бұл орайда жеке тұлғалар, заңды тұлғалар және олардың құрылымдық бөлімшелері хабарланатын мәліметтердің берілуі мен дұрыстығына жауапты адамдар қол қойған есептерді мемлекеттік статистика органдарына Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген тәртіппен ұ с ы н а д ы ;

статистикалық байқау - әлеуметтік-экономикалық өмірдің құбылыстары мен процестері туралы деректерді алдын ала әзірленген бағдарлама бойынша тіркеу арқылы жоспарлы түрде, ғылыми ұйымдастырып жинау. Мемлекеттік статистикалық байқаулар жалпымемлекеттік және ведомстволық статистикалық б а й қ а у л а р д а н т ұ р а д ы ;

ұлттық санақ - белгілі бір уақыт кезеңіндегі жағдай бойынша Қазақстан Республикасының бүкіл аумағы бойынша зерттелуге жататын барлық жеке және заңды тұлғаларды жалпымемлекеттік статистикалық байқау. Уәкілетті орган статистикалық жұмыстар жоспарынан тыс жүргізеді;
жалпымемлекеттік статистикалық байқаулар - уәкілетті орган жүргізетін б а й қ а у л а р ;

бастапқы статистикалық ақпарат - статистикалық байқау жүргізілген кезде мемлекеттік статистика органдарына статистикалық мақсаттарда пайдалану үшін табыс етілген нақты жеке тұлға, заңды тұлға және оның құрылымдық бөлімшесі т у р а л ы д е р е к т е р ;

статистикалық жұмыстар жоспары - мемлекеттік статистикалық байқаулар мен статистикалық байқауларға байланысты басқа да статистикалық жұмыстарды жүргізудің жылдық жоспары бар құжат;
статистикалық байқау бағдарламасы - байқау жүргізудің мақсаты мен міндеттері, деректер жинау жүзеге асырылатын көрсеткіштердің (сұрақтардың) тізбесі, нысан, сұрақтама, сауалдама, санақ парағы, есепке алу мөрқағазы және басқа (бұдан әрі - статистикалық нысандар) түрінде ұсынылған, оларды есептеп шығарудың әдістемесі және статистикалық байқау жүргізу жөніндегі н ұ с қ а у л ы қ т а р ; V 0 2 1 9 2 8

тарату - құпия болып табылмайтын статистикалық ақпаратты пайдаланушылардың, осы ақпаратты пайдалану нысандары мен құралдарына қарамастан, оған қол жеткізуін қамтамасыз ету;
арнайы ұйымдастырылған статистикалық байқаулар - жалпымемлекеттік

және ведомстволық статистикалық байқаулар, бұл ретте бастапқы статистикалық ақпаратты жинау есептер негізінде емес, басқа тәсілдермен жүзеге асырылады. Бастапқы статистикалық ақпаратты жинау тәсілі бойынша сауалдамалық, декларациялық, корреспонденттік және инспекциялық байқаулар, есепке алу және санақ жүргізу болып бөлінеді;

статистикалық қызмет - қоғамдағы бұқаралық сипаты бар құбылыстардың сандық деректерін статистикалық стандарттар негізінде жинауға, өңдеуге және таратуға байланысты қызмет;

мемлекеттік статистикалық байқаулардың типтері - мемлекеттік статистикалық есептілік және арнайы ұйымдастырылған статистикалық байқаулар;

уәкілетті орган - мемлекеттік статистикаға басшылықты жүзеге асыратын, өкілеттігі Қазақстан Республикасының заңдарымен айқындалатын орталық атқарушы орган.

Ескерту. 2-бап жаңа редакцияда - ҚР 2002.01.15 N 280, өзгерту енгізілді - ҚР 2004.12.21 N 14 Заңдарымен.

3-бап. Қазақстан Республикасының статистика саласындағы мемлекеттік саясаты

Қазақстан Республикасының статистика саласындағы мемлекеттік саясаты ғылыми әдістеме және халықаралық стандарттар негізінде бірыңғай статистикалық ақпараттық жүйені құрылуына, жұмыс істеуіне және жетілдірілуіне бағытталған.

Бірыңғай статистикалық ақпараттық жүйе барлық жеке және заңды тұлғалардың республиканың әлеуметтік-экономикалық дамуының жай-күйі мен тенденцияларын сипаттайтын статистикалық деректерге деген қажеттіліктерін қанағаттандыруға тиіс.

Қазақстан Республикасының статистика саласындағы мемлекеттік саясаты әдіснамалық тұтастық және орталықтандыру принциптеріне құрылады. Уәкілетті орган мемлекеттік органдардың статистикалық қызметін үйлестіруді жүзеге асырады және мемлекеттік статистикалық байқаулар жүйесінде жетекші орын алады. Уәкілетті органға қарағанда мемлекеттік органдар неғұрлым дұрыс статистикалық көрсеткіштерді әзірлеуді қамтамасыз ететін болған жағдайда, мемлекеттік органдар статистикалық байқаулар өткізеді.

Ұлттық санақты және статистикалық жұмыстар жоспарында көзделген мемлекеттік статистикалық байқауларды жүргізу кезінде жеке және заңды тұлғалардың, сондай-ақ олардың құрылымдық бөлімшелерінің бастапқы статистикалық ақпаратты ұсынуы міндетті болып табылады және өтеусіз негізде жүзеге асырылады.

Ғылымның және қоғамдық ұйымдардың мүдделі өкілдері алдын ала

талқылағаннан кейін статистикалық жұмыстар жоспарын Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітеді.

Ескерту. 3-бапқа өзгерту енгізілді - ҚР 2002.01.15 N 280, 2004.12.21 N 14 Заңдарымен.

4-бап. Статистикалық қызметті жүзеге асыратын мемлекеттік органдарға қойылатын негізгі талаптар

Статистикалық қызмет жүргізетін уәкілетті орган мен мемлекеттік органдар: статистикалық көрсеткіштердің тұтастығын, дұрыстығын және ж е т к і л і к т і л і г і н ;

Қазақстан Республикасында болып жатқан экономикалық және әлеуметтік процестердің және олардың даму тенденцияларының жан-жақты және дұрыс зерделенуін, қорытындылануы мен талдануын; статистикалық ақпараттың Қазақстан Республикасы заңдарында белгіленген шектерде қол жететіндей және ашық болуын; қолданылатын әдістеменің және есептелген негізгі көрсеткіштердің халықаралық тәжірибеде пайдаланылатын статистикалық стандарттармен салыстырмалылығын қамтамасыз етеді.

5-бап. Қазақстан Республикасының мемлекеттік статистика саласындағы заңдары

Қазақстан Республикасының мемлекеттік статистика саласындағы заңдары Қазақстан Республикасының Конституциясына негізделген және осы Заң мен соған сәйкес қабылданған Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілерінен тұрады.

Егер Қазақстан Республикасы бекіткен халықаралық шартта Қазақстан Республикасының заң актілеріндегіден өзге ережелер белгіленген болса, онда халықаралық шарттың ережелері қолданылады.

Ескерту. 5-бапқа өзгерту енгізілді - ҚР 2002.01.15 N 280 Заңымен.

6-бап. Мемлекеттік статистика саласындағы халықаралық ынтымақтастық

Қазақстан Республикасы мен басқа мемлекеттер немесе халықаралық ұйымдар арасындағы статистика саласындағы өзара қарым-қатынастар екіжақты және көпжақты халықаралық шарттар, Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген тәртіппен тең құқылық және өзара мүдделер принциптерінде Қазақстан Республикасының уәкілетті органы мен басқа мемлекеттердің статистика органдары және халықаралық ұйымдар арасында мемлекеттік тікелей жасасылған шарттар негізінде айқындалады.

Ескерту. 6-бапқа өзгерту енгізілді - ҚР 2002.01.15 N 280 Заңымен.

2 тарау. Мемлекеттік статистиканы ұйымдастыру

7-бап. Қазақстан Республикасының мемлекеттік статистика органдары

Статистикалық қызметті Қазақстан Республикасының мемлекеттік статистикасын қалыптастыратын органдар: уәкілетті орган мен оның аумақтық бөлімшелері; статистикалық қызметті жүзеге асыратын мемлекеттік органдар жүзеге асырады.

8-бап. Уәкілетті орган

Уәкілетті орган статистика саласындағы мемлекеттік саясатты әзірлейді және жүзеге асырады, Қазақстан Республикасында статистиканы жетілдіру жөніндегі бағдарламаларды әзірлейді және жүзеге асырады. Статистикалық есеп жүргізудің әдіснамасы мен әдістемесі мәселелерінде тәуелсіз болады, өзінің аумақтық бөлімшелеріне басшылық жасауды жүзеге асырады, ведомстволық бағыныстағы ұйымдардың қызметін үйлестіреді.

Уәкілетті орган мен оның аумақтық бөлімшелері өз қызметінде Қазақстан Республикасының Үкіметі бекітетін Уәкілетті орган туралы ережеге сәйкес статистикалық жұмыстар жоспарын басшылыққа алады.

Уәкілетті органның статистиканы ұйымдастыру жөніндегі нормативтік құқықтық актілері мемлекеттік статистикалық байқауларда қамтылған жеке тұлғалар үшін, сондай-ақ заңды тұлғалар үшін міндетті.

Уәкілетті орган статистика саласындағы мемлекеттік саясатты жүзеге асыру м а қ с а т ы н д а :

статистикалық байқаулар бағдарламаларын бекіту негізінде мемлекеттік органдардың статистикалық қызметін үйлестіреді;

шет елдермен және халықаралық ұйымдармен статистика саласындағы ынтымақтастықты жүзеге асырады, олармен мемлекеттік статистиканы дамытуға бағытталған келісімдер мен шарттар жасасады;

мемлекеттік статистика мәселелері жөнінде нормативтік құқықтық актілер шығарады .

Ескерту. 8-бапқа өзгерту енгізілді - ҚР 2002.01.15 N 280, 2004.12.21 N 14 Заңдарымен.

9-бап. Мемлекеттік статистикалық тіркелім

Мемлекеттік статистикалық тіркелім статистикалық есеп жүргізудің құралы болып табылады және онда статистикалық есеппен қамтылған барлық жеке және заңды тұлғалар туралы қысқаша әкімшілік және экономикалық ақпарат болады. Оны жүргізуді халықаралық стандарттарға сәйкес уәкілетті орган мен оның аумақтық бөлімшелері жүзеге асырады.

Жеке және заңды тұлғалар туралы тіркелімдер мен ақпараттық деректер базаларын жасайтын және жүргізетін мемлекеттік органдар мен олардың бағынысындағы ұйымдар мемлекеттік статистика органдарына бірыңғай Мемлекеттік статистикалық тіркелімді қалыптастыруға және оған көкейкесті сипат беруге қажетті ақпаратты тегін береді.

Ескерту. 9-бап жаңа редакцияда - ҚР 2002.01.15 N 280 Заңымен.

9-1-бап. Елді мекендерде әр шаруашылық бойынша есеп жүргізу

Әр шаруашылық бойынша есеп жүргізу ауылдық жерлерде тұратын жеке тұлғаларды, сондай-ақ тұратын жеріне қарамастан жеке үй (қосалқы) шаруашылығы бар жеке тұлғаларды мемлекеттік статистикалық байқау болып т а б ы л а д ы .

Ауылдың (селоның), кенттің, ауылдық (селолық) округтің әкімі әр шаруашылық бойынша кітаптарға тіркеу жазбаларын жүргізуді ұйымдастырады.

Уәкілетті орган әр шаруашылық бойынша есеп жүргізуді әдіснамалық тұрғыдан басқаруды жүзеге асырады және осы есептің деректерін тиісті статистикалық көрсеткіштер түзу үшін пайдаланады.

Ескерту. Заң 9-1-баппен толықтырылды - ҚР 2002.01.15 N 280, өзгерту енгізілді - ҚР 2004.12.20 N 13 (2005 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енеді) Заңдарымен.

3 тарау. Мемлекеттік органдардың статистика саласындағы құқықтары мен міндеттері

10-бап. Уәкілетті органның құқықтары

Уәкілетті орган мен оның аумақтық бөлімшелері өз өкілеттіктері шегінде: статистикалық жұмыстар жоспарында белгіленген мөлшерде және мерзімдерде заңды тұлғалар мен олардың құрылымдық бөлімшелерінен шынайы мемлекеттік статистикалық есеп-қисапты тегін алуға;

статистикалық жұмыстар жоспарын орындау және ұлттық санақ жүргізу мақсатында статистикалық жинақтау және талдау үшін жеке тұлғалардан олардың экономикалық және әлеуметтік-демографиялық жай-күйі, сондай-ақ кәсіпкерлік қызметі туралы дұрыс ақпарат алуға;

Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен ұйымдардың лауазымды адамдарын мемлекеттік статистикалық байқаулар жүргізу ісіне т а р т у ғ а ;

мемлекеттік статистикалық байқаулар бағдарламаларын әзірлеуге және б е к і т у ғ е ;

Мемлекеттік статистикалық тіркелім жүргізу үшін, сондай-ақ мемлекеттік

органдар қалыптастыратын жиынтық статистикалық деректерді қайталамайтын статистикалық деректерді түзу үшін мемлекеттік органдардан бастапқы статистикалық ақпаратты, сондай-ақ орындайтын функцияларына қарай оларда болатын басқа да ақпаратты алуға; жеке кәсіпкерлер мен заңды тұлғаларды бастапқы және статистикалық есепке қою ісін бақылауды жүзеге асыруға құқылы.

Ескерту. 10-бапқа өзгерту енгізілді - ҚР 2002.01.15 N 280, 2004.12.21 N 14, 2004.12.20 N 13 (2005 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енеді) Заңдарымен.

11-бап. Уәкілетті органның міндеттері

Уәкілетті орган мен оның аумақтық бөлімшелері өз құзыреті шегінде: халықаралық статистикалық стандарттарға сәйкес статистикалық әдіснама әзірлеуге;

әдістемелік нұсқаулықтардың орындалуын бақылауды жүзеге асыруға; статистикалық жұмыстар жоспарына сәйкес мемлекеттік жалпымемлекеттік статистикалық байқаулар жүргізуге және мемлекеттік органдарды Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілеген тәртіппен статистикалық және талдау ақпаратымен қамтамасыз етуге;

жиынтық статистикалық ақпараттың жеке және заңды тұлғалар үшін ашық болуын қамтамасыз етуге;

прокурордың талап етуі бойынша сұратылған ақпаратты Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен тегін беруге;

колданылып жүрген шарттар бойынша міндеттемелерге сәйкес халықаралық ұйымдарға статистикалық ақпарат беруге, сондай-ақ шет елдермен статистикалық ақпарат алмасуға;

мемлекеттік статистика органдарына ақпарат беретін жеке және заңды тұлғаларды статистикалық нысандар мөрқағаздарымен және оларды толтыру жөніндегі нұсқаулармен қамтамасыз етуге;

республиканың және оның аймақтарының әлеуметтік-экономикалық жағдайы туралы ақпараттық-статистикалық деректер базасының жинақталуын, жүргізілуін және өзектілігін қамтамасыз етуге;

Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес мемлекеттік статистика органдары қызметкерлерінің дербес жауапкершілігі негізінде мемлекеттік және коммерциялық құпияны, бастапқы статистикалық ақпараттың жасырын болуын сақтауға;

статистика саласында ғылыми-зерттеу әзірлемелерін ұйымдастыруға; еңбек қатынастары саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыруды жүзеге асыратын Қазақстан Республикасының мемлекеттік органына және қаржы нарығы және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау жөніндегі уәкілетті органға Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Қазақстан

Республикасы халқының өлім-жітімі (мүгедектігі) бойынша статистикалық деректерді жыл сайын 30 сәуірден кешіктірмей табыс етуге міндетті; тексерулерді қоспағанда, мемлекеттік статистика саласындағы Қазақстан Республикасы заңдарының және Қазақстан Республикасының Үкіметі қаулыларының талаптарын сақтау тұрғысынан мемлекеттік статистика саласындағы мемлекеттік бақылауды жүзеге асыруға міндетті.

Ескерту. 11-бапқа өзгерту енгізілді - ҚР 2002.01.15 N 280, 2002.08.09 N 346, 2004.12.21 N 14, 2009.07.17 N 188-IV (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-баптан қараңыз), 2009.12.30 № 234-IV (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-б. қараңыз) Заңдарымен.

12-бап. Статистикалық қызмет жүргізетін мемлекеттік органдар мен олардың аумақтық бөлімшелерінің құқықтары мен міндеттері

Статистикалық қызмет жүргізетін мемлекеттік органдар мен олардың аумақтық бөлімшелері өз құзыреті шегінде: ведомстволық статистикалық байқаулар жүргізуге; ведомстволық статистикалық байқаулардың бағдарламаларын әзірлеуге; жеке тұлғалардан статистикалық ақпарат алуға; заңды тұлғалардан қаржылық есептілік негізінде жасалған дұрыс статистикалық ақпарат алуға; мемлекеттік органдардан орындайтын функцияларына қарай оларда болатын ақпаратты статистикалық деректер түзу үшін алуға; ұйымдарда бастапқы есеп пен статистикалық есептіліктің жолға қойылуын бақылауды жүзеге асыруға, өздері алған деректердің дұрыстығын тексеруге құқылы.

Статистикалық қызметті жүргізетін мемлекеттік органдар мен олардың аумақтық бөлімшелері: уәкілетті органға әдістемелік нұсқаулықтардың орындалуы туралы мәліметтер беруге;

мемлекеттік және коммерциялық құпияларды, бастапқы статистикалық ақпараттың құпия болуын сақтау принципін ұстануға жүргізілетін статистикалық байқаулар бағдарламалары мен әдістемелік әзірлемелер жобаларын уәкілетті органның келісуі мен бекітуіне табыс етуге;

тексерулерді қоспағанда, мемлекеттік статистика саласындағы Қазақстан Республикасы заңдарының және Қазақстан Республикасының Үкіметі қаулыларының талаптарын сақтау тұрғысынан мемлекеттік статистика саласындағы мемлекеттік бақылауды жүзеге асыруға міндетті.

Ескерту. 12-бап жаңа редакцияда, өзгерту енгізілді - ҚР 2002.01.15 N 280, 2007.02.28 N 235 (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-баптан қараңыз), 2009.07.17 N 188-IV (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-баптан қараңыз) Заңдарымен.

13-бап. Жеке және заңды тұлғалар құқықтарының кепілдіктері

Жеке және заңды тұлғаларға бастапқы статистикалық ақпараттың құпиялылығына, статистикалық жұмыстар жоспарына қол жеткізуге болатындығына кепілдік беріледі. Бастапқы статистикалық ақпаратты тарату ақпаратты берген жеке және заңды тұлғалардың келісімімен ғана немесе аты-жөні көрсетілмей жүргізілуі мүмкін. Басқа мемлекеттік органдардан алынған жеке және заңды тұлғалар туралы ақпарат ақпаратты ұсынған мемлекеттік органдардың келісімімен ғана таратылуға жатады. Бастапқы статистикалық ақпаратты таратудың өзге де жағдайлары:

мемлекеттік меншік нысанындағы немесе акцияларының бақылау пакеті мемлекетке тиесілі заңды тұлғалар туралы ақпаратқа;

Мемлекеттік статистикалық тіркелімнен алынған құпия емес ақпаратқа қатысты уәкілетті органның нормативтік құқықтық актілерімен айқындалады.

Ескерту. 13-бап жаңа редакцияда - ҚР 2004.12.21 N 14 Заңымен.

14-бап. Статистикалық жұмыстарды қаржыландыру

Ескерту. 14-бап алынып тасталды - 2004.12.20 N 13 (2005 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енеді) Заңымен.

4 тарау. Қазақстан Республикасының мемлекеттік статистика саласындағы заңдарын бұзғаны үшін жауаптылық

15-бап. Қазақстан Республикасының мемлекеттік статистика саласындағы заңдарын бұзғаны үшін жауаптылық

Қазақстан Республикасының мемлекеттік статистика саласындағы заңдарының бұзылуына кінәлі адамдар Қазақстан Республикасының заң актілерінде белгіленген тәртіппен жауапты болады.

Ескерту. 15-бап жаңа редакцияда - ҚР 2002.01.15 N 280 Заңымен.

Қазақстан Республикасының

Президенті